

Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılması Azərbaycanı bölgənin nəqliyyat mərkəzinə çevirəcək

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev nəqliyyat strategiyası baxımından Zəngəzur nəqliyyat dəhlizinin əhəmiyyəti barədə çıxışlarının birində deyib: “Müharibə başa çatdı, münaqişə tarixdə qaldı. Yeni imkanlar yarandı. Onların arasında hesab edirəm ki, ən vacib imkan nəqliyyat imkanlarıdır”.

Burada əhəmiyyətli məqam odur ki, Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsində əldə edilən möhtəşəm qələbə ilə Zəngəzur nəqliyyat dəhlizini reallaşdırmaqla həm türk dünyasının qərb və şərq qütbləri arasında etibarlı əlaqəni təmin edir, ölkəmiz mühüm nəqliyyat bəndinə çevrilir, həm də digər dövlətlərin, o cümlədən Ermənistanın inkişafı üçün əlavə imkanlar yaradır. Xüsusilə işğalçı ölkənin dərin sosial-iqtisadi böhrandan xilasına əlverişli şərait şərtləndirir. Zəngəzur dəhlizindən yalnız dəmir yolu deyil, həm də avtomobil yolunun keçməsinin nəzərdə tutulduğunu nəzərə alsaq, bu kommunikasiya sisteminin region üçün nə qədər mühüm önəm daşımaya aydın nəzərə çarpır.

Dəmir yolu əlaqəsinə diqqət yetirsək, bu, ilk növbədə, Horadiz-Ağbend magistralıdır. Daha sonra 44 kilometrlik Zəngəzur (yaxud Mehri), Ermənistan-Ordubad sərhədi (11 kilometr), Ordubad-Naxçıvan-İrəvan, İrəvan-Gümrü-Qars hissələri gəlir. Əlbəttə, yeni şəraitdə Cənubi Qafqazla İran dəmir yollarını birləşdirən Culfa dəmir yolunun da işə salınacağı diqqət çəkir.

Onu da xatırladaq ki, 2020-ci ildə Qars-İğdır dəmir yolunun tikintisinə başlanılıb və onun Naxçıvana birləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Bu, perspektivdə Türkiyənin Qars şəhəri regionun vacib nəqliyyat bəndinə çevirmək imkanı yaranır. Çünki Bakı-Tbilisi-Qars və Naxçıvan-Qars dəmir yollarının məhz orada kəsişməsi nəzərdə tutulur.

Magistral yollara gəlincə, Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə avtomobil yolunun bərpasının, həmçinin Naxçıvan-Şahbuz-Gorus-Laçın-Xankəndi-Ağdam-Bərdə-Yevlax avtomagistralının işə

salınmasının vacibliyi qeyd olunmalıdır. O, Zəngəzurun şimal hissəsindən keçir və müxtəlif coğrafi regionları birləşdirir.

Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramovun bildirdiyinə görə, Azərbaycanda kommunikasiyaların paralel bərpası, eyni zamanda, nəqliyyat dəhlizlərinin istifadəyə verilməsi ölkəmizin strateji və iqtisadi maraqlarına uyğundur. Bu layihənin uğurla reallaşdırılması ilə Azərbaycan bölgənin nəqliyyat həbına çevrilir. Xüsusən Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsi və həmin dəhlizin “Şərq-Qərb”, “Şimal-Cənub” nəqliyyat dəhlizlərinə inteqrasiyası Azərbaycan üçün beynəlxalq yükdaşıma, həm də ölkəmizdə istehsal edilən məhsulların daha böyük bazarlara çıxarılması baxımından vacib hesab olunur. Praktiki olaraq, bu, Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun inkişafına və ölkəyə daxil olan valyutanın həcmünün artmasına xüsusi töhfə verəcək.

Son illər Azərbaycan nəqliyyat sektorunda infrastrukturun ciddi şəkildə təkmilləşməsinə nail ola bilib. Bu da təbii ki, beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinə inteqrasiya baxımından vacibdir. Həm “Şimal-Cənub”, həm “Şərq-Qərb” nəqliyyat dəhlizlərinin Azərbaycan üzərindən reallaşması ölkəmizin strateji əhəmiyyətini göstərən məqamlardan biridir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə artıq yeni və müasir nəqliyyat infrastrukturunu qurulur. Bu da ölkə iqtisadiyyatına və qeyri-neft sektorunun inkişafına ciddi təkan verəcək. Azərbaycanda mövcud olan və istifadəyə veriləcək yeni nəqliyyat dəhlizləri qeyri-neft sektorunun inkişafına yeni imkanlar yaradacaq.

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) da Azərbaycanda nəqliyyat dəhlizlərinin

inteqrasiyasına xüsusi diqqət yetirir. Qeyd edim ki, İƏT region ölkələrini özündə birləşdirən ən önəmli qurumlardan biri hesab olunur. Hazırda təşkilatın bütövlükdə iqtisadi gücünün artması və əhali sayının çoxalması müşahidə olunur.

Vüqar Bayramov daha sonra vurğuladı ki, burada söhbət dörd yüz milyondan artıq əhalini birləşdirən bir coğrafiyada yaradılan qurumdan gedir. Təbii ki, müzakirə edilən məsələlərdən biri də Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsi fonunda təşkilata üzv olan ölkələr arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanlarıdır. Soçi görüşündən sonra Zəngəzur dəhlizinin daha qısa müddətdə reallaşma imkanı var. Çünki həm bəyanatda, həm də Rusiya Prezidentinin çıxışında kommunikasiya və dəhlizlərin bərpası məsələsinə toxunuldu. Bu isə ondan xəbər verir ki, Zəngəzur dəhlizinin reallaşması region ölkələri üçün yeni imkanlar yaradacaq. Bu, xüsusən də 1,1 trilyon dollardan artıq ümumi daxili məhsul olan türk dünyasının quru nəqliyyat vasitəsinin birləşməsi anlamına gəlir.

Zəngəzur dəhlizinin reallaşması region və İƏT-ə üzv olan ölkələr arasında beynəlxalq daşımaların həcmünün artmasına və təbii ki, xarici ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsinə əlverişli imkan yaradacaq.

Vüqar BAYRAMOV,
Milli Məclisin deputatı